

Nr 13

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående AB Industri- kredits utlåningsverksamhet.

I två inom riksdagen väckta, till bankoutskottet hänvisade likalydande motioner, nr 102 i första kammaren av herr *Stefanson* samt nr 128 i andra kammaren av herrar *Nordgren* och *Darlin*, har hemställts, att lån från AB Industri kredit, i större utsträckning än vad som för närvarande sker, bör beviljas även i de fall lånebeloppet ej uppgår till den normerade lånegränsen.

Vidare har i två inom riksdagen väckta, till bankoutskottet hänvisade likalydande motioner, nr 488 i första kammaren av herr *Bengtson m. fl.* samt nr 573 i andra kammaren av herr *Hedlund m. fl.*, hemställts, att riksdagen måtte besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om sådan ändring av bestämmelserna för Aktiebolaget Industri kredit utlåningsverksamhet att mindre företag beredes ökade möjligheter att erhålla långfristig kredit i enlighet med vad i motionen har anförts.

Beträffande motiveringarna för dessa hemställanden hänvisas dels till motion II: 128 och dels till motion II: 573.

Över motionerna har yttrande inhämtats från AB Industri kredit, som anför följande.

De av 1960 års riksdag godkända grunderna för Aktiebolaget Industri kredit organisation och verksamhet omfattar bland annat ett avtal som upprättats mellan staten och de banker som äger aktier i bolaget. Enligt avtalets 3 § skall bolaget som regel icke lämna sådan kredit, som affärsbankerna äger lämna enligt för dem för närvarande gällande bestämmelser. Innebörden härav är att bolaget som regel icke skall lämna lån till belopp understigande 150 000 kronor.

I bankoutskottets utlåtande nr 21 år 1960 påpekades att ovan angivna bestämmelse i avtalet — motsvarighet till denna saknas i bolagsordningens bestämmelser om utlåningen — är ej avsedd att åstadkomma någon ändring i gällande praxis för bolagets utlåning. Med den allmänna formulering bestämmelsen givits borde alltså bolagets styrelse även framdeles ha frihet att när den så funne lämpligt bevilja lån till lägre belopp än 150 000 kr. En generell ändring av bestämmelsen ansåg utskottet mindre välbetänkt, enär den skulle leda till att huvudinriktningen av bolagets verksamhet skulle bli en annan än vad som hittills gällt, och bolaget skulle härigenom komma in på verksamhetsområden där andra statliga och enskilda kreditformer redan finnes och för vilka dessutom bolagets organisation icke kunde anses lämpad.

De av utskottet framförda synpunkterna underströks vid ärendets behandling inför kamrarna. De har varit vägledande för Aktiebolaget In-

dustrikredits styrelses ställningstagande till lånefrågor. Dessa har sålunda blivit lika grundligt utredda då det gällt lån till lägre belopp än 150 000 kronor som då det varit fråga om större belopp. Ingen ansökan har heller avslagits av den grund att beloppet understigit 150 000 kr. Samma krav på säkerhet har givetvis tillämpats för alla kategorier av lån.

I samband med den under 1960 väsentligt vidgade ramen för bolagets utlåning fastställdes i bolagsordningens 16 § mera liberala villkor beträffande säkerheter än som tidigare gällt. Den grundläggande principen att för lån skall lämnas betryggande säkerhet ändrades dock icke.

Motionerna I: 102 och II: 128 innehåller förslag om att riksdagen uttalar sig för att bolagets styrelse i princip borde vara liberal i sina bedömningar när det gäller låneansökningar understigande 150 000 kr. Om därmed avses att sådana ansökningar i prövningshänseende skall vara likaberättigade med ansökningar å högre belopp behövs intet uttalande, enär detta förhållande redan föreligger. Avses däremot att styrelsen skulle uppge kravet på betryggande säkerhet, då fråga är om lån å lägre belopp än 150 000 kr. vill bolaget avstyrka ett sådant förslag. Detta skulle visserligen medföra att småföretagare i väsentligt större utsträckning än nu är fallet skulle kunna erhålla lån hos bolaget — att mindre lån sällan förekommer beror nämligen på att betryggande säkerhet ej kan lämnas — men härigenom skulle villkoren för bolagets egen upplåning försämrats.

I motionerna anföres att affärsbanklånen är tioåriga, medan lånen från bolaget kan ha en löptid på tjugo år. Det har emellertid visat sig att något större intresse icke föreligger för lån på längre tid än tio år, emedan låntagarna ansett det oförmånligt att i nuvarande ränteläge binda räntan på längre tid. I stället har lånen, i likhet med vad som tidigare varit regel, givits en löptid av tio år, under vilken tid de nedbetalats med minst 50 procent, varefter låntagaren ägt möjlighet att efter prövning omsätta sitt lån med oförändrad amortering på ytterligare högst tio år. Vid omsättningen tillämpas den ränta som då gäller. I fråga om amorteringarnas storlek torde även vid lån hos affärsbank finnas utrymme för individuell prövning.

Vad ovan anförts äger sin tillämpning även beträffande de önskemål som framförts i motionerna I: 488 och II: 573.

Av det anförda följer, att enligt bolagets mening inga bärande skäl föreligger för något uttalande eller beslut från riksdagens sida avseende ökade möjligheter för mindre företag att erhålla lån hos bolaget.

Utskottet. Som framhålls i AB Industrikredits ovan återgivna yttrande var de av motionärerna väckta frågorna föremål för prövning av föregående års riksdag. Beträffande spörsmålet om kredit till belopp understigande 150 000 kronor finner utskottet vad som föregående år anfördes i dess av riksdagen godkända utlåtande nr 21/1960 alltjämt bärande och tillämpligt. Under sådana förhållanden och med hänsyn även till AB Industrikredits uttalande, att ingen låneansökan har avslagits på den grund att beloppet understigit 150 000 kronor, bör enligt utskottets mening motionärernas förslag i denna punkt ej föranleda någon åtgärd.

Vad beträffar kredittiden betonade utskottet föregående år att det förhållandet att AB Industrikredit kan lämna 20-åriga lån jämfört med affärs-

bankernas 10-åriga lån icke bör tillmätas större betydelse, eftersom en avvägning av kredittiden alltid får ske från fall till fall och affärsbankerna har vissa möjligheter att efter utgången av en 10-årsperiod förlänga kredittiden för en ny period. Då det vidare, såsom nu framgår av bolagets yttrande, visat sig att något större intresse icke föreligger för lån från AB Industrikredit på längre tid än tio år, finner utskottet ej heller på denna punkt skäl föreligga att biträda motionärernas förslag.

Aberopande det ovan anförda får utskottet hemställa,

att motionerna I: 102 och II: 128 samt motionerna I: 488 och II: 573 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 14 mars 1961.

På bankoutskottets vägnar:

K. G. EWERLÖF

Närvarande:

från första kammaren: herrar Ewerlöf, Fahlander, Aspling, Ståhle, Gustaf Henry Hansson, Åke Larsson, Torsten Mattsson och Per-Olof Hanson;

från andra kammaren: herrar Boija, Regnéll och Persson i Appuna, fru Renström-Ingenäs, herrar Lindahl, Larsson i Umeå och Börjesson i Falköping.

Reservation

av herrar *Torsten Mattsson* och *Börjesson* i Falköping, vilka ansett att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Utskottet vill först erinra om att kreditmöjligheterna för de mindre företagen inte kan anses tillfredsställande. I viss mån har detta uppmärksamrats av statsmakterna, och en utredning rörande de mindre företagens kreditmöjligheter pågår för närvarande. Såvitt det är utskottet bekant torde dock förslag inte vara att vänta från utredningen inom den närmaste framtiden. Utskottet vill därför — i likhet med vad som skett i motionerna I: 488 och II: 573 — framhålla angelägenheten av att åtgärder vidtages i syfte att förbättra kreditmöjligheterna för de mindre företagen i avvaktan på resultatet av nämnda utredning. Därvid synes riktigt att bl. a. söka uppnå sådana ändringar i AB Industrikredits utlåning, att de mindre företagen bättre kan tillgodoses.

Som regel beviljar AB Industrikredit för närvarande inte lån under 150 000 kronor. Det synes uppenbart att en sådan regel medför att ett för

småföretagsamheten negativt urval av lånesökanden sker redan på förhand. Utskottet tillstyrker därför att ifrågavarande lånegräns sänkes och förutsätter att Kungl. Maj:t tar initiativ till förhandlingar mellan staten och övriga aktieägare i detta syfte. Som sin mening vill utskottet framhålla att någon nedre lånegräns därvid inte bör fastställas, och att, om en sådan trots allt befinnes erforderlig, denna i vart fall inte bör överstiga den övre gränsen för lån ur statens hantverks- och industrilånefond. Utskottet förutsätter vidare att, om förhandlingsresultatet skulle påkalla åtgärd som kräver riksdagens medverkan, Kungl. Maj:t skyndsamt återkommer till riksdagen i ärendet.

Till den del de likalydande motionerna I: 102 och II: 128 ej kan anses besvarade genom det ovan anförda bör de ej föranleda någon riksdagens åtgärd.

Aberopande det ovan anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen med bifall till motionerna I: 488 och II: 573 samt i anledning av motionerna I: 102 och II: 128 måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om initiativ till förhandlingar mellan staten och övriga aktieägare i Aktiebolaget Industrikredit i syfte att bereda de mindre företagen ökade möjligheter att erhålla långfristig kredit från företaget.»